

SOMLAI PÉTER

Mentális higiénénk

Székely József Iván: „Drog, szex, téveseszmék, egészség”

(Miért betegek a magyarok?

A mentálhigiéné főiskolai tankönyve)

Székesfehérvár, 2002, Kodolányi János Főiskola

Rendkívül gazdag és érdekes világgal találkozunk, aki Székely József Iván könyvét kezdi el olvasni. Főként annak érdekes ez a világ, aki szeretne többet tudni az ember életfolyamatairól, egészségről és betegségekről, a lélek hányódásairól és a test működéséről. Továbbá gyógyító, kábító, nyugtató, mérgező szerekről s arról is, miért és hogyan válunk függővé ezek által. A *Drog, szex, téveseszmék, egészség* című kötet tehát elsősorban nekünk szól, akik társadalommal, szociálpolitikával, szociális gondozással, oktatással, neveléssel és más „emberi ügyekkel” foglalkozunk, miközben – mint jelen sorok írója – alig tudunk valamit a *modern természettudományokról*.

A szerző orvos és pszichofarmakológus, vagyis olyan gyógyszerek kutatója, melyek főként az elme és a lélek bajait hivatottak gyógyítani. Nem véletlen tehát, hogy a *mentálhigiéné tematikai egységébe foglalta össze ismereteit*. Sok minden tartozik ide; a lelki egészség tárgykörébe s négy nagyobb témakörbe rendezi el a kötet ezt a tágas jelenségvilágot. Az I. részben a különböző kábítószerekkel, az alkoholizmussal és a dohányzással foglalkozik a szerző, míg a II. részben a fiatalok lelki betegségeiről, az idegrendszer élettani mechanizmusairól és a lelki működés leggyakoribb zavarairól ír. Változatos jelenségvilágot mutat be a III. részben: az öröklés és szaporodás biológiai menetét, a nemi sajátosságok eredetét és differenciálódásuk útját a fogamzástól a felnőtt korig, a fogamzásgátlás és terhesség egyes kérdéseit, végül pedig a nemi betegségeket. A könyv utolsó, IV. részét a testi egészség megőrzésének szentelte a szerző. De itt ír a daganatos betegségekről is.

Székely József Iván pedagógiailag rendkívül hasznos művet írt. Könyve népszerű módon foglalja össze a lelki betegségek okait, a megbetegedés folyamatának szabályszerűségeit, élettani hátterét, gyógyításának és öngyógyításának esélyeit, változatait. Nagyon sok mindent érthetünk meg és tanulhatunk belőle. Például azt, hogy egyes kábítószerek szedése miért gyorsítja az öregedést, hogy a különböző alkohol-fajták miben különböznek és miben nem, hogy miként történik az élő szervezet reprodukciója és hogy mi a génszabályozás. De a szerző, aki élettant oktat, nagyon is jól tudja, hogy a szorosán vett orvosi tudást mennyire átszövik a kultúrák és társadalmak. Így azután olvashatunk könyvében kultúrtörténeti adalékokat – például az ópiumról és morfiumról –, és rámutat néhány fontosabb társadalmi

RECENZÍÓ

összefüggésre is – például a nemiség fejlődése vagy az életmód kapcsán.

A kötet szerkezete jól tagolt, fejtegetései világosak. Sok példát, táblázatot, illusztrációt – a Függelékben gazdag képanyagot – közöl a szerző. Munkáját elsősorban pedagógusoknak írta, mert őket akarja segíteni abban, hogy egészségesebb életre neveljék a fiatalokat. Ennek megfelelően az egyes fejezeteket lezáró szakaszokban rendszeresen összefoglalja a pedagógiai tennivalókat. Például az I. részben a drogfüggés fiatalkori hatásait és káros következményeit, illetve a tanárok idevágó feladatait.

Nem mindegyik következtetésével értek egyet. Például a marihuána fogyasztásával kapcsolatban megállapítja ugyan, hogy az nem veszélyesebb, mint az alkoholizmus, mégis helyesli a törvényi tiltást, mondván: „...a marihuánát nem az alkohol helyett fogyasztják, sőt, gyakran kombinálják őket” (39). Ez azonban nem lehet döntő érv, hiszen akkor a marihuána mellett az alkoholfogyasztást is törvényileg kellene tiltani. Márpedig a mohamedán országokon kívül ezt sehol nem akarják. A tiltásnak egyébként sincs elegendő elrettentő ereje. Mint tudjuk, az alkoholtilalommal is sikertelenül próbálkoztak a huszadik század során az Egyesült Államokban, illetve az egykori Szovjetunióban. A holland példa inkább arról győz meg engem, hogy a marihuána-fogyasztás legalizálása a „dílerek” dolgát nehezíti, s enniben jótékony hatású lehet.

Ilyen ellenkezésre azonban ritkán készített a *Drog, szex, téveseszmék, egészség*, miközben sok mindent felismertem általa. Nem ismerem a hazai tankönyvek között hasonló munkát. Remélni tudom csak, hogy a pedagógusok és a „segítő szakmák” művelői, minél többen, tanulnak belőle. (Ezt könnyítené egy kislexikon és egy tárgymutató a könyv végén. Bízunk benne, hogy a következő kiadások pótolják ezeket!)